

Zdolny uczeń dziś - innowacyjny lider jutro

Prof. dr Stanisław Dawidziuk

**Zbędne wydaje się jest
przekonywanie, o tym, że Historia
jest najlepszym nauczycielem, ale
jak życie pokazuje ma najgorszych
uczniów.**

**Panuje opinia, nie tylko
w Europie, że Polska nie
może być krajem
normalnym, bo normalni
ludzie są w mniejszości.**

Mając trochę wiedzy o współczesnej rzeczywistości, można stwierdzić, że „Polskę gubi nie brak ziemi czy patriotyzmu lecz terror nie rozumu”* (Jan Paweł II). Dramatem zaś naszych czasów jest to, że głupota zaczęła myśleć.

***Jan Paweł II, *Centisimus Annus*, 32,1991**

W tej lekcji historii trzeba podkreślić szczególną rolę nauczyciela narodu polskiego A. F. Modrzewskiego, którą zawarł w dziele „O poprawie Rzeczypospolitej”, w którym stawiał „szkolny stan” na równi z najwyższymi stanami.

Uważał, że tylko znakomity nauczyciel może zaszczepić uczniom te cnoty na, których opierają się prawa Rzeczypospolitej panujące.

**Zasadnym ukoronowaniem
tego okresu są słowa
Hetmana Jana Zamoyskiego,
„takie Rzeczypospolite jakie
młodzieży chowanie”.**

**Mijają wieki i pierwsza w
Polsce i Centralnej Europie
Komisja Edukacji Narodowej –
„świecka władza oświatowa”
podlegała królowi i sejmowi,
dzięki reformie H. Kołłątaja.**

A jak się mają do powyższych reform współczesne? Króla i Sejm, aktualnie, zastępuje nie minister ani kurator a wójt, który zatrudnia nauczycieli, decyduje o doborze ich kwalifikacji, a nawet likwidacji szkoły. Jeżeli dodamy zróżnicowanie finansowe jakie ma miejsce w poszczególnych województwach, stan kwalifikacji nauczycieli oraz brak właściwej współpracy Ministerstwa Edukacji z Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego, które kształci kadrę dla pracy w edukacji otrzymujemy stan naszego szkolnictwa i możliwości osiągnięcia interesujących wyników w pracy z młodzieżą tj. zdolnym uczniem dziś innowacyjnym jutro, a do tego jak pisał A. F. Modrzewski potrzebny znakomity nauczyciel, który jest w stanie zaszczepić uczniom te cnoty, na których opierają się prawa panujące w Rzeczypospolitej.

Zdolny, kreatywny,
innowacyjny uczeń

**Począwszy od lat 70. XX wieku
zauważa się wzrost
zainteresowania problematyką
jednostek obdarzonych
dodatkowymi możliwościami
w postaci zdolności i uzdolnień.
Jest to spowodowane zmianami
i postępem technologicznym,
procesem urbanizacji
i globalizacji oraz modernizacji
ogólnie procesami, w których
ważną rolę pełni człowiek zdolny
i kreatywny.**

ZDOLNOŚCI

Zdolności ujmowane jako:

1. Wrodzony potencjał lub zdolności rzeczywiste, złożone, umożliwiające wykonywanie działań na wysokim poziomie w konkretnym polu aktywności*

lub

2. Jako potencjał możliwości człowieka rzeczywiście przejawianą aktywność i umiejętności wyrażane poprzez poziom wykonania czynności lub zadań , mierzony testami inteligencji

*W. Limont, *Osobowościowe i środowiskowe uwarunkowania rozwoju ucznia zdolnego*.
Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika Toruń, 2010, s. 16
** Czaja- Chudyba, *Jak rozwijać zdolności dziecka?* WSiP, Warszawa, 2009, s. 17

Podstawy prawne kształcenia uczniów zdolnych

Powszechna Deklaracja Praw Człowieka

Gwarantuje każdemu człowieka bez względu na różnice wynikające między innymi z przynależności rasowej, płci , języka, wyznania , poglądów , statusu majątkowego prawo do nauki i wszechstronnego rozwoju.

**Deklaracja Praw Dziecka
przyjęty 20 listopada 1959 r.
przez Zgromadzenie Ogólne
ONZ.**

**Odnosi się m. in. do
wychowania jako
umożliwiającego rozwój
jego zdolności**

Wybrane przepisy krajowe

Konstytucja

**Ustawa o systemie
oświaty**

**Kreatywność to
nieodzowny atrybut
życia człowieka
współczesnego i
przyszłości.**

R. Gloton i C. Clero

Charakteryzują osobę kreatywną jako wrażliwą na świat, jej myślenie zaś opisują jako płynne, mobilne oraz niezależne.

Ponadto posiada ona zdolność do twórczego myślenia, przeobrażania rzeczy, a także umysł analityczno-syntetyczny.

Cechują ją niezależne myślenie, dostrzeganie dwuznaczności sytuacji, elastyczność, optymizm wiara we własne siły. Nie boi się podejmować ryzyka, jest otwarta na nowe doświadczenia, a ponadto wykazuje wysoki poziom dyscypliny oraz wytrwałość. 1.

CECHY KREATYWNOSCI:

```
graph TD; A[CECHY KREATYWNOSCI:] --> B[WEWNĘTRZNA MOTYWACJA DO TWORZENIA]; A --> C[OSOBISTY STOSUNEK DO WYKONYWANIA CZYNNOŚCI]; A --> D[ODKRYWANIE, OSIĄGANIE CZEGOŚ NOWEGO DLA SIEBIE];
```

**WEWNĘTRZNA
MOTYWACJA
DO
TWORZENIA**

**OSOBISTY
STOSUNEK DO
WYKONYWANIA
CZYNNOŚCI**

**ODKRYWANIE,
OSIĄGANIE
CZEGOŚ
NOWEGO DLA
SIEBIE**

I. Adamek, J. Bałachowicz, *Kompetencje kreatywne nauczyciela wczesnej edukacji dziecka*, Impuls, Kraków, 2013, s.17

Rada Współpracy Kulturalnej (działająca przy Radzie Europy) do kluczowych kompetencji koniecznych do funkcjonowania człowieka w skomplikowanych realiach XXI wieku zaliczyła *efektywną komunikację międzyludzką*

Przygotowanie dzieci do zmieniającego się świata („jutrzejszego świata”*) jest zadaniem szkoły. Konieczne się staje nauczanie ich myślenia twórczego.**

*M. Crozier, z udziałem B. Tilliette, *Kryzys inteligencji, Szkic o niezdolności do zmian*, Poltext, Warszawa, 1996, s. 19

** R. Fischer, *Uczymy, jak myśleć*, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa, 1999, s. 44

Twórczy nauczyciel ma ogromne zapotrzebowanie na nowości treściowe, programowe, metodyczne – wszelkie – cechuje go szczególnie dla ludzi twórczych neofilia (zamiłowanie do nowości). Jest pomysłowy w każdym momencie procesu dydaktycznego: wtedy, gdy planuje i poszukuje nęcących treści i środków dydaktycznych

K.J. Schmidt, *Jakie cechy, właściwości, postawy charakteryzują szczególnie twórczych pedagogów? Co ich odróżnia od pedagogów nietwórczych?* (W) K.J. Schmidt, W. Ligęza (red.), *Twórczość dzieci i młodzieży, Ośrodek Twórczej Edukacji „Kangur”, Kraków, 2009, 119*

**Nauczyciel nie jest
„człowiekiem odpowiedzi”
lecz pytania, czyli
świadomy podważalności
wiedzy zarówno
deklaratywnej,
jak i strukturalnej.**

**I. Adamek, J. Bałachowicz, *Kompetencje
kreatywne nauczyciela wczesnej edukacji
dziecka*, Impuls, Kraków, 2013, s.26**

Umiejętności Polaków – wyniki Międzynarodowego Badania Kompetencji Osób Dorosłych (PIAAC) 2013 rok

**Badanie przeprowadzone przez
międzynarodowe konsorcjum
pod kierunkiem OECD**

Celem badania PIAAC był pomiar trzech umiejętności ważnych z punktu widzenia funkcjonowania dorosłych w wielu sytuacjach życia prywatnego i zawodowego:

- rozumienia tekstu (*literacy*),**
- rozumowania matematycznego (*numeracy*)**
i
- wykorzystywania technologii informacyjno – komunikacyjnych (*problem solving in technology rich environment*).¹**

¹ M. Rynko (red. mer.), *Umiejętności Polaków – wyniki Międzynarodowego Badania Kompetencji Osób Dorosłych (PIAAC)*, Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa 2013, s.23

W badaniu PIAAC wzięły udział
24 kraje, w tym m. in.:
Australia, Belgia, Dania,
Estonia, Finlandia, Francja,
Hiszpania, Holandia, Japonia,
Kanada, Niemcy, Norwegia,
Polska, Rosja, Szwecja, Wielka
Brytania, Włochy **i**
USA.1

1 M. Rynko (red. mer.), *Umiejętności Polaków – wyniki Międzynarodowego Badania Kompetencji Osób Dorosłych (PIAAC)*, Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa 2013, s.23

**Populacją badaną w PIAAC są osoby
w wieku od 16 do 65 lat,
które w momencie zbierania danych
mieszkały na terenie danego kraju,
niezależnie od obywatelstwa,
narodowości czy języka.**

**W badaniach wzięło udział
166 tyś. osób.**

Umiejętności studentów studiów wyższych oraz absolwentów w zależności od dziedziny studiów dla Polski i OECD

	Rozumienie tekstu				Rozumowanie matematyczne			
	<i>Studenci</i>		<i>Absolwenci</i>		<i>Studenci</i>		<i>Absolwenci</i>	
	Polska	OECD	Polska	OECD	Polska	OECD	Polska	OECD
PEDAGOGIKA	288	293	289	294	269	276	275	290
HUMANISTYCZNE	303	303	296	300	284	290	280	292
SPOŁECZNE	299	303	299	301	291	298	292	300
PRZYRODNICZE	302	308	299	307	299	313	294	311
TECHNICZNE	301	304	298	297	305	307	302	307
ZDROWIE	307	307	298	291	295	297	293	286
RAZEM	300	303	296	297	291	297	289	297

Badania* przeprowadzone w wśród nauczycieli zatrudnionych w szkołach Województwa śląskiego w 2012 roku

80 % respondentów stwierdziła, że w ich szkole nie prowadzi się trafności i wypracowanego procesu identyfikacji zdolności uczniów.

U blisko 90% respondentów problematyka pracy z uczniem zdolnym i szczególnie zdolnym nie była przedmiotem uwagi ani podczas odbywania praktyk pedagogicznych w trakcie trwania studiów ani w trakcie ubiegania się o kolejne stopnie awansu zawodowego.

B. Dyrda, *Edukacyjne wspieranie rozwoju uczniów zdolnych. Studium Społeczno-Pedagogiczne.* Wydawnictwo Akademickie ŻAK, Warszawa, 2012

Pracę ze zdolnym uczniem utrudnia system klasowo – lekcyjny, przeładowane programy i często brak kwalifikacji u nauczycieli. Zbędne jest przekonywanie, że mistrz tworzy mistrza, a zatem przed szkolnictwem wyższym stoi jakże odpowiedzialne zadanie, któremu nie zawsze jest w stanie sprostać, bo nie wszyscy zgłaszający się na studia mają predyspozycje mistrzowskie.

- **Mając na uwadze powyższe wprowadzenie przedstawione w telegraficznym skrócie odwołanie się do historii pozwala przyjąć tezę, że zgadzamy się co do tego, że istniejący dziś model edukacji nie spełnia swego podstawowego zadania, tj. nie przygotowuje młodego człowieka do życia i do pokonywania trudów własnej egzystencji.**

- **Każda partia polityczna stara się uzyskać jak największy wpływ na edukację, co najbardziej widoczne jest w okresach przedwyborczych, a proponowane zmiany mają charakter polityczny, a nie merytoryczny i strukturalny co z pewnością nie ułatwia nam pracy.**

Z autonomii placówek oświatowych publicznych zainspirowanych przez ministra edukacji narodowej Henryka Samsonowicza (wprowadzono prawne mechanizmy w postaci Zarządzenia Nr 62 z 1989 r. w sprawie zasad prowadzenia pedagogicznej działalności innowacyjnej w szkołach i innych placówkach oświatowo – wychowawczych, stwarzające podstawę dla legalistycznie pojmowanej autonomii edukacji szkolnej) zostały wspomnienia.

-
- **W tej sytuacji oświatowej niełatwiającej nam pracy mamy nie stracić z oczu ucznia zdolnego, kreatywnego, innowacyjnego.**

- **Często wiele osób zainteresowanych uczniem zdolnym niewłaściwie interpretuje pojęcie „innovacyjny” i „kreatywny”, często nawet je utożsamia. Pojęcie „innovacyjność” pochodzi od łacińskiego innovatio, co oznacza odnowienie. Terminem tym można obejmować wszystko co nowe, tj. zmiany techniczne, technologiczne, organizacyjne itp., a zatem zmieniają istniejący stan rzeczy. Są przedmiotem zainteresowania wielu dyscyplin naukowych.**

- **Idee innowacyjne powstają w umysłach pojedynczych ludzi, jak i całych zespołów.**
- **Innowacyjność polega m.in. na ciągłym dążeniu do tworzenia nowych dóbr lub różnego rodzaju procesów itp. Innowacyjność jest czynnikiem przyspieszającym modernizację organizacji, ma też wpływ na konkurencyjność. W ramach typologii innowacji przede wszystkim wyróżniamy cztery rodzaje: produktowe, procesowe, organizacyjne, marketingowe.**
- **L. Białoń, *Aktywność innowacyjna organizacji*, Wyd. WSM w Warszawie, Warszawa 2008.**

Elementem hamującym rozwój innowacyjności jest m.in. częste mylenie jej z kreatywnością. Proces innowacji wymaga ludzi, którzy będą nim zarządzać. Przykładem tego, są znaczące inwestowanie w kreatywność kosztem innowacyjności. Zakładając, że skoro promują kreatywność to wcześniej czy później przełoży się to na większą innowacyjność, a przecież to innowacyjność potrzebuje ludzi kreatywnych a zatem bez kreatywności nie ma mowy o innowacyjności.

Miejmy ciągle na uwadze fakt, że w tym procesie sukces odniesie nauczyciel – mistrz, pracujący w szkole „mistrzostwa edukacyjnego”.

Po tych ogólnych uwagach przejdźmy do działań dydaktyczno-poznawczych tj.:

**Spółeczeństwa
i gospodarki
podlegały
transformacji - od
bazowania na
przemysle do
opierania się na
wiedzy**

**Skoncentrowano się
na wynikach uczenia
się**

UCZENIE SIĘ^[1]

**Rozwija się
zaplecze
badawcze
dotyczące
uczenia się**

**Dynamiczny
rozwój
teleinformatyki**

Współczesna edukacja musi przygotowywać

„do pracy w zawodach, które jeszcze nie istnieją,

do używania technologii, których jeszcze nie wynaleziono,

i do rozwiązywania problemów, o których jeszcze nawet nie wiemy, że w ogóle mogą stanowić jakąś trudność”².

- 2. Dumont H. Instance D., Benavides F., (red.), *Istota uczenia się, Wykorzystanie wyników badań w praktyce*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa, 2013, s. 43

**De Corte -
nadrzędnym celem edukacji powinno
być nauczanie**

***„kompetencji adaptacyjnych czyli
umiejętności elastycznego
i kreatywnego stosowania nabytych
w danym kontekście umiejętności
i wiedzy w różnych sytuacjach”²***

- 2. Dumont H. Instance D., Benavides F., (red.), *Istota uczenia się, Wykorzystanie wyników badań w praktyce*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa, 2013, s. 43 – 44**

KOMPETENCJE/UMIEJĘTNOŚCI XXI WIEKU^[3]

**PRACA
ZESPOŁOWA**

**UMIEJĘTNO-
ŚCI INTERPER-
SONALNE**

**UMIEJĘTNOŚCI
ZWIĄZANE
Z
KOMUNIKOWA-
NIEM SIĘ**

**NIEODŁĄCZNY SKŁADNIK PRACY ZAWODOWEJ i ŻYCIA
CODZIENNEGO W SPOŁECZEŃSTWIE OPARTYM NA WIEDZY**

^[3] Darling-Hammond L., Barron B., Pearson D.P., Schoenfeld A.H., Stage E.K., Zimmerman T. D., *Powerful Learning: What We know About Teaching for Understanding*, Wiley, San Francisco, CA , 2008, s. 43

**WŁASNĄ
INICJATY
WĘ**

**WSPÓŁCZE
SNA
EDUKACJA
POWINNA
ROZWIJAĆ
U UCZNIĄ,
KORZYSTA
JĄCEGO Z
UCZENIA
SIĘ PRZEZ
CAŁE
ZYCIE:[4]**

MOTYWACJĘ

UCZENIE POPRZEZ BADANIE

Brigid Barron, Linda Darling - Hammond,
Stanford University School of Education

TRZY NAKŁADAJĄCE SIĘ NA SIEBIE RODZAJE UCZENIA POPRZEZ BADANIE⁶

6.Dumont H. Instance D., Benavides F., (red.), *Istota uczenia się, Wykorzystanie wyników badań w praktyce*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa, 2013, s. 308-309

Współczesna edukacja

**Podkreśla znaczenie badań,
zdobywania wiedzy poprzez
doświadczenie.**

**Jakość kształcenia jest
umiejętnością
dostosowania się do
zmieniających się
wymagań i potrzeb.**

Harvey L., Green, D., *Delfin quality*, „Assessment and Evaluation in Higher Education: An International Journal”, vol. 18, n° 19/1993

**„Człowieka
nuży
wszystko
z wyjątkiem
nauki”**

Wergiliusz (70-19 p.n.e.)

Dziękuję za uwagę